

Malin Ohlsson
Landsbygdsutvecklare
010-355 41 70
malin.ohlsson@vastervik.se

Kommunstyrelsen

Yttrande angående remiss av delbetänkande ”Ökad tydlighet, stärkt samverkan - förutsättning för framtidens utvecklingspolitik” (SOU 2025:85)

Sammanfattning

Västerviks kommun lämnar remissvar angående ett delbetänkande om förutsättningar för framtidens utvecklingspolitik i Sverige. Kommunen ser positivt på delbetänkandets förslag och resonemang. Statens landsbygds- och regionalpolitik bör slås samman och få tydligare syfte, mål, ansvarsfördelning och uppföljning för att säkerställa territoriell sammanhållning. En sammanslagning får inte ske på bekostnad av landsbygdsperspektivet och staten bör skapa förutsättningar för kommuner och regioner att arbeta med utvecklingsfrågor efter sina lokala förutsättningar. Norra Kalmar län erbjuder förutsättningar för att skapa ett pilotområde för framtidens utvecklingspolitik.

Bakgrund och beskrivning

Västerviks kommun har via Landsbygds- och infrastrukturdepartementet ombetts lämna ett remissvar på delbetänkandet SOU 2025:85 ”Ökad tydlighet, stärkt samverkan - förutsättning för framtiden utvecklingspolitik”. Det är ett delbetänkande från SVESAM – Utredningen för Sveriges sammanhållna utveckling. Regeringen beslutade den 11 juli 2024 att tillsätta en särskild utredare som ska lämna förslag på hur den framtida regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken ska inriktas och utformas. Syftet med förslagen ska vara att stärka möjligheterna att uppnå målen för den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken. Uppdraget ska slutredovisas senast den 1 juni 2026.

Utredningens huvuduppdrag är i huvudsak

- att göra en samlad bedömning av den regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken samt förhållandet dem emellan,
- att analysera samhällsutmaningar och hur politiken ska adressera dem,
- att föreslå ansvarsfördelning inom och mellan staten, regioner och kommuner,

- att föreslå hur aktörernas samverkan för ett effektivt genomförande kan utvecklas - näringsliv, civilsamhälle och minoriteter lyfts fram,
- att föreslå hur resurser ska fördelas.

Slutbetänkandet kommer i juni 2026. I juni 2025 lade utredaren för SVESAM fram ett delbetänkande. Utredningen lyfter att tydlighet i politikens mål, ansvar och styrning liksom former för effektiv samverkan är grunderna för att skapa en politik där potentialen för utveckling i alla delar av Sverige tas till vara. Delbetänkandet lyfter särskilt landsbygdernas möjligheter till att bidra i samhällsutvecklingen.

I utredningens uppdrag ingår att ta ställning till nuvarande mål för den regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken. Målet för den regionala utvecklingspolitiken är i dagsläget *"utvecklingskraft med stärkt lokal och regional konkurrenskraft för en hållbar utveckling i alla delar av landet"*. Det övergripande målet för den sammanhållna landsbygdspolitiken är idag *"en livskraftig landsbygd med likvärdiga möjligheter till företagande, arbete, boende och välfärd som leder till en långsiktigt hållbar utveckling i hela landet"*. I utredningens direktiv framgår att förslagen inte ska omfatta kommunalt planmonopol och statlig infrastrukturpolitik samt inte påverka mål inom andra politikområden än landsbygds- och regionalpolitik.

En utgångspunkt i utredningen SVESAM har varit territoriell sammanhållning, att det inom landet inte får vara för stora skillnader i levnadsvillkor. Idag finns det inget uttalat statligt mål om att hålla ihop territoriet i Sverige, vilket utredningen saknar som målsättning. I resonemanget kring hur balans i utvecklingsförutsättningar kan ges i hela landet tas det hänsyn till flera komplexa utvecklingsområden. Dessa är exempelvis ökad beredskap och robusthet, teknikutveckling och digitalisering, social sammanhållning i riket, omställning inom miljö och klimat, bristande helhetssyn inom många politikområden, den europeiska sammanhållningspolitiken samt inte minst den demografiska utvecklingen. Utredningen arbetar med långsiktiga perspektiv med sikte på år 2050 när förändringar föreslås.

Utredningen ställer tre huvudfrågor.

- Finns det behov av att förändra och förtydliga statliga myndigheters, inklusive länsstyrelser, och regioners ansvar och uppgifter inom den regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken?
- Hur kan samordning och samverkan effektiviseras och stärkas?
- Ska den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken slås samman till ett område med ett gemensamt mål?
 - *Hur ska det nya målet i så fall formuleras och följas upp?*
 - *Vad ska en förnyad politik fokusera på?*

Sammanfattning av utredningens slutsatser i delbetänkandet

Utredaren bedömer att målen för framtidens politik behöver vara tydligare och mer konkreta än dagens. Regeringens styrning av statliga myndigheter och regioner behöver stärkas och förtydligas. Vad gäller samordning och samverkan

konstaterar utredaren att en utvecklad samverkan är nödvändig. Hinder för samverkan måste tas bort och möjligheter att samverka stärkas. En av frågorna som utredningen ska besvara i slutbetänkandet är om den regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken ska slås samman och få ett nytt gemensamt mål. Utredaren menar i delbetänkandet att en sammanslagning skulle kunna innebära ökad tydlighet, bättre samordning av insatser och förenkling av genomförandet.

Det enda konkreta ställningstagandet i delbetänkandet handlar om att regionernas ansvar att samråda med civilsamhället, och med nationella minoriteter och för minoritetsspråk i frågor där dessa berörs, ska förtydligas.

Förvaltningens beredning

Enheten för samhällsbyggnad har via landsbygds- och skärgårdsutvecklaren berett ärendet i dialog med Hultsfreds kommun samt Region Kalmar län. Underlag från Sveriges kommuner och regioner, SKR, har inarbetats i yttrandet.

Yttrande

Västerviks kommun är stor till ytan, utgör en egen arbetsmarknadsregion och ligger intill en länsgräns (till Östergötland). Kommunen inbegriper Smålands fjärde största stad, flera tätorter, många småorter, fritidsområden, lantbruksbygder med starka gröna näringar samt en stor och glest befolkad skärgård. Kommunen ligger lång ifrån tillväxtmotorer och därför får kommunen vara "sin egen lyckas smed". Samverkan med grannkommuner och grannlän i större utvecklingsfrågor är av stor vikt för vår framtida utveckling.

Västerviks kommun tackar därför för möjligheten att lämna synpunkter på delbetänkandet. Delbetänkande innehåller få konkreta förslag att ta ställning till, men för desto fler viktiga resonemang om hur staten kan uppnå en ökad territoriell sammanhållning som skulle gynna en kommun med Västerviks möjligheter och utmaningar.

Mål och styrning av landsbygds- och regionalpolitik

Västerviks kommun delar bilden av att styrningen av den regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken kan förbättras med tydligare mål och tydligare ansvarsfördelning mellan de statliga myndigheterna och andra aktörer. Kan insatserna inte följas upp går det inte att se vilken effekt den statliga politiken får för olika delar av landet. Västerviks kommun vill betona att målen inom landsbygds- och regionalpolitik ges mer draghjälp av ett långsiktigt syfte. Ett sådant syfte skulle kunna vara att öka territoriell sammanhållning, som föreslås i delbetänkandet. Delbetänkandet slår fast att fokus i landsbygds- och regionalpolitiken i framtiden bör ligga på just ökad territoriell sammanhållning, effektiv och platsbaserad samordning samt lokal och regional förankring. Västerviks kommun instämmer i att det är rätt fokus inför det fortsatta arbetet med ett slutbetänkande.

Samordningen mellan landsbygdspolitik och regional utvecklingspolitik i Region Kalmar län upplevs vara på god väg redan idag, då länet är ett landsbygds-län och

redan arbetar med frågor som rör landsbygdsutveckling. Region Kalmar läns remissförslag för uppdaterad regional utvecklingsstrategi påverkas av länets glesa geografi med starka gröna näringar samt besöksnäring. Att landsbygds- och regionalpolitiken föreslås slås samman ser Västerviks kommun därför positivt på. Landsbygdernas förutsättningar och utvecklingsmöjligheter kan dock synliggöras ytterligare i instruktionerna till, och i det faktiska, regionala utvecklingsarbetet. Kommunens farhåga med en sammanslagning av landsbygdspolitiken och regionalpolitiken är att landsbygdspolitiken anses mindre viktig, vilket bör kunna undvikas genom ökad tydlighet i lagstiftningen kring det regionala utvecklingsuppdraget.

Västerviks kommun delar synpunkten från utredning att det regionala utvecklingsansvaret bör kvarstå i liknande form som idag. Att staten via sina myndigheter ges ytterligare uppdrag utifrån geografiska hänsyn ser Västerviks kommun positivt på. Västerviks kommun ligger i dag i utkanten av flera myndigheters egna geografiska indelningar samt i utkanten av Region Kalmar län. Administrativ geografi ska inte hindra utvecklingsförutsättningarna som ges vilket idag blir fallet.

Statens ansvar

Delbetänkandet visar tydligt på utmaningen med att statens sektorspolitik sällan tar hänsyn till geografiska skillnader. Att istället se geografins betydelse i alla politikområden är viktigt för kommunernas möjlighet att genomföra sina uppdrag. Att staten finns närvarande i kommunerna är viktigt för att säkerställa tillgänglighet och likvärdighet i hela Sverige. Staten behöver förhålla sig till långa avstånd och lokala behov när man planerar sin verksamhet. Exempelvis fyller Statens servicekontor en viktig funktion för att säkerställa människors tillgång till grundläggande samhällsservice, särskilt i landsbygdskommuner med långa restider och i områden med socioekonomiska utmaningar.

Delbetänkandet lyfter även att ansvarsfördelningen mellan Länsstyrelser och regioner är otydlig. Sedan alla regioner fick ta över det regionala utvecklingsanslaget har inte instruktionerna till Länsstyrelsen setts över. Regionerna jobbar med långsiktiga strategier som exempelvis regional utvecklingsstrategi medan Länsstyrelserna får ettåriga regleringsbrev. Västerviks kommun ser positivt på att gränsdragning mellan länsstyrelse och region tydliggörs då vi ser att dubbelarbete både hos regionen och kommunen då skulle kunna undvikas.

Utredningen framhåller att staten och regionerna har delat ansvar för regional utvecklingspolitik. Västerviks kommun vill poängtera att det även finns andra aktörer i sammanhanget, som kommuner, föreningsliv och näringsliv, som har stor betydelse för den regionala utvecklingen och mandat att driva förändring. Stärk även dessa aktörers möjligheter att agera inom regional utvecklingspolitik.

Platsbaserad politik

Det är inte central statlig detaljstyrning som är lösningen på frågan om utvecklingsmöjligheter i hela riket. Utmaningen som Västerviks kommun ser är bristen på flernivåstyrning och oförmåga att platsanpassa styrningen av statlig politik. Staten måste ge uppdrag till sina myndigheter som tillåter att myndigheterna, i dialog med regioner eller kommuner, kan agera på olika sätt inom territoriet med

utgångspunkt i lokala behov. Sveriges geografier står inför olika typer av utmaningar och olika insatser krävs för att lösa dessa. Att alla geografier ges samma förutsättningar innebär inte att agerandet i praktiken blir likvärdigt. Kommunen delar därför utredningens slutsatser att det kan finnas skäl till särskilda insatser som möter behov och utmaningar som kommer av gleshet och långa avstånd. Staten har en viktig roll att verka för att det inte blir stora skillnader mellan olika delar av landet. En framtida politik behöver dock kunna hantera alla geografiers behov; det kan vara geografiska nackdelar men också socioekonomiska utmaningar som utgör grund för insatser. Det är alltså viktigt att det inte enbart är geografi som styr, utan också de behov som finns på platsen. Då först blir politiken platsbaserad. Utredningen bör även fortsättningsvis föra dialog med olika parter i alla regioner för att fånga in de olika förutsättningar som upplevs i landet.

Demokratiperspektivet

I delbetänkandet framförs behov av att tydliggöra regionernas samrådsansvar med det civila samhällets organisationer och näringslivet i länet samt minoriteter och minoritetsspråk. Det avser ett förtydligande i 9§ i lagen om regionalt utvecklingsansvar (2010:630). Det förslaget ser Västerviks kommun positivt på då det är viktigt att regionerna arbetar nära invånarna i länet och med hög tillit och förankring i lokalsamhällen via ett aktivt demokratiarbete.

Intresseanmälan

Utanför själva remissvaret, men för att skapa möjlighet att, ur nationell synvinkel liten skala, prova betänkandets ambitioner erbjuder sig Västerviks kommun i samarbete med Hultsfreds, Vimmerbys och Oskarshamns kommuner att agera "pilot/testbädd". Detta bland annat i syfte att prova betänkandets slutsatser kring statligt ansvar i praktiken, samtidigt som det skulle kunna ge en språngbräda till det långsiktiga arbetet med att slå samman arbetsmarknadsregionerna i norra Kalmar län.

Nämnda kommuner i norra Kalmar län har många av de utmaningar som lyfts i betänkandet och skulle därmed kunna agera som ett exempel. Härmed skulle staten kunna få en konkret "testmiljö" för att tidigt utvärdera hur föreslagna styrformer fungerar. Som framgår brådskar det med att få till förändringar för landsbygdskommuners utvecklingsmöjligheter.

Ekonomi och resursbehov

-

Barnperspektivet

-

Totalförsvarsperspektiv

-

MBL-förhandling

-

Uppföljning och utvärdering

-

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslås besluta

-att anta yttrandet som sitt eget.

Ulf Kullin
Förvaltningsledare

Yasmine Dernelid
Samhällsbyggnadschef

Bilagor

-

Beslutet skickas till

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet